

№ 25
7

№ 13-14 — 1929

Õdigi maade proletaarlasted, ähinege!

ЭСТ. ОРГАН ЖЕНОТДЕЛА Л. ОБЛАСТКОМА ВКП (б) „РАБОТНИЦА и КРЕСТЬЯНКА“

Naistöoline ja talunaisterahvas

LUGEJATELE

Meie ajakirja käesolew nummer ilmub kaksiknumbrina. Suwekuudel olime sunnitud ajakirja wäljaandmisel pikemat waheaega pidama, peaasjalikult kehwa majanduslise seisukorra pärast. Meil puudusid summad ajakirja järjekindlaks wäljaandmiseks.

Nüüd hakkab meie ajakiri jälle järjekindlalt kord kahe kuu tagant ilmuma. Kuid kõige paremaks pandiks, et ajakiri korralikult ilmuda wõiks, et ta oma sisu poolest wastawal kõrgusel seisaks, et ta tõesti eesti naistööliste, laiate kehwa ja kesktalunaiuste juhiks, teenäitajaks ja abiliseks sotsialismi ehitusel oleks, peawad talunaised, naistöölised ja kodupere-naised ise oma ajakirja toetama. Praegusel sotsialismi ehituse ajajärgul, mil töölisteklass ühes sulastega, kehwikutega ja keskmikkudega otsustawalt nepmanile, kulakule ja kõigile kapitalistlikele elementidele peale tungib, mil Nõukogude Liidu töörahwas kangelaslikult wiie aasta plaani läbiwiimise kallal töötab, omandab ajakirjandus weel suurema tähtsuse. Ajakirjandus organiseerib hulkasid majandusliste, poliitiliste ja elu-olu küsimuste ümber, paljastab kõik mädapaised, wäärnähtused ja õhutab aktiivsele uue elu ehitamisele. Meie ajakiri peab seda tegema eesti naistööliste, kehwikute ja keskmikkude naiste seas.

Möödunud aastal läbiwiidud ajakirjanduse hoogtöö andis selles mõttes häid tagajärgi. Täna wu tuleb seda tööd jatkata ja süwendada. Selleks peawad kõik naisaktiivistid linnas ja asundustes tööle asuma.

Kirjutage „Naistöölisele ja talunaisterahwale“ oma tööst ja tegewusest kohtadel. Walgustage oma asunduse elu-olu ning tema majanduslist ja kultuurilist tööd. Sellega aitate kaasa sotsialismi ehitamisele, aitate tõmmata eesti asundusi kollektiwmajapidamistesse ja wõitlusesse uue elu-olu eest. Sel teel suudame ka oma ajakirja lugejate arwu tõsta, parandada tema sisu ja teha temast tõelik talunaisterahwa teejuht ja organisaaator wõitluseks uue elu-olu ja sotsialismi eest.

TOIMETUSE KOLLEGIUM

2060

У-22

Б-ка

1929.

Лнгр.

Delegaatide ümberwalimistest küllas

Warsti algawad delegaatide ümberwalimised küllas. See hoogtöö peab rahwamajanduse sotsialistilise ümberehituse ajajärgul laiad naistööliliste ja talunaioste hulgas sotsialistilise ehituse järjekordsete ülesannete täitmisele mobiliseerima. Ta peab selgitama laiade naisshulkade poliitilist meeleolu ja neid küsimusi, mis need hulgas partei ja nõukogude riigi ette seawad.

Delegaatide ümberwalimisi peetakse käesolewal aastal niisuguses olukorras, kus, ühelt poolt, meie ees seisawad sotsialistilise ümberehituse esimese wiie aasta plaani suured saawutused ja, teiselt poolt, meil wõidelda tuleb suurte raskuste ja vastuoludega.

Need raskused ja vastuolud tekivad sellest, et meie, majanduslikelt mahajäänud maa, keda ümbritsewad kapitalistlikud riigid, oleme sunnitud wõtma niisuguse rahwamajanduse arenemise kiiruse, et lähemate aastate wälkel tehniliselt ja majanduslikelt järele jõuda kapitalistlikele riikidele ja isegi neist ette jõuda.

Maisdelegaatide ümberwalimistel peab iga naistööliline ja talunaine mõtlema selle üle, kuidas aidata parteil ja nõukogude walitsusel industrialiseerimist kiirendada.

Iga töötaw naiseltiline peab teadma, et meie ehitame ilma wälisriikide abita, lootes ainult oma siseriigi jõusse.

Et seda ehitust teatud määral warustada, lasi nõukogude walitsus wälja 3. industrialiseerimise laenu. Igal koosolekul, kus delagaatid walitakse, peawad naistöölilised oma asutuses ja talunaised endi küllas järel waatama, kuidas läks neil selle laenu tellimine

ja mis tuleb teha, et seda paremini laiati laotada ja obligatsioonid alal hoida.

Maa industrialiseerimise küsimus on tööstuseseaduste hindade alandamisega lahutamata seotud. See on peatungimine tänawuse aasta plaani täitmisel.

Sotsialistilise ehituse raskused peituvad meil põllumajanduse (iseäranis terawilja alal) mahajäämises tööstusest. See mahajäämine on suureks takistuseks maa industrialiseerimise ja kogu meie riigi industrialiseerimise tööle.

Sellepärast tegi meie partei majanduseplaani üheks lõõkileksandeks — küllwipinna laiendamise ja wiljakuse tõstmise.

Iga talunaine peab ühes tööliste klassiga kõikidest sammudest põllumajanduse tõstmise alal osa wõtma. Ühtlasi on waja, et üstikud külad astuksid ette wõtete ja asutuste eeskujul omawahel sotsialistlikele wõistlusele.

Iga talunaine — kehwiik ja keshmit — peab nõukogudewõimu sammusid nõukogu- ja kollektiiv- majapidamiste organiseerimisel toetama, sest ainult sel teel wõib külla mahajäämisest päästa.

Neid küsimusi peawad talunaised delegaatide ümberwalimistel filmas pidama.

Sotsialistilise pealetungimise edusammud sunniwad meie klassiwaenlasi — kulakut maal ja nepmani linnas — taganema.

See pole mitte rahulik taganemine: kulak organiseerib kõik jõud, et kehwiikuga, keshmituga ja nõukogudewõimuga

mõeldeda; külla ühiskonnategelaste peksmise ja tapmise juhtumised on sage-
damaks läinud. Nepman kasutab
kõiki abinõusid, et lõhkuda meie apa-
raati, et see töötaks erakapitali kasuks.

Naistööline ja talunaine peavad
kulakule, nepmanile, bürokraadile, igale
kahjutegijale armuta sõda kuulutama
ja parteile ja nõukogudevõimule waen-
laste tegewuse kahjutustegemiseks iga-
pidi kaasa aitama.

Meie ümberwalimise koosolekud pea-
wad uue tõuke andma töötawate nais-
terahwaste hulkade aktiivjusele sotfia-
listilisel ehitusel. Delegaatide koos-
olekud aitawad seda aktiivjust edas-
pidi kindlustada.

Eesti külades peame me delegaatide
koosolekute töö nii seadma, et nendest
mitte üksi delegaadid, waid kõik talu-
naised osa wõtaksid. Iga delegaatide
koosolek peab poliitilistest hoogtöödest
osa wõtma ja talunaistele kõiki neid
küsimusi seletama, mis neile aru-
saamatud on.

Niiugused delegaatide koosolekud
aitawad partei- ja majandusliste
organisatsioonidele keerulistes töödes
kaasa ning annawad naistööliste ja
talunaiste hulkadele võimaluse meie
poliitilise ja majanduslise elu jook-
watest küsimustest õigel ajal osa wõtta.

Wiimaste aastate kestel on wene
naisseltfilised tuntawaid edusamme tei-
nud praktiliste ettekannete läbitööta-
misel, niihästi nõukogude, ametiüh-
juste, kooperatiivide kui ka teiste or-
ganisatsioonide tegewusest. Peale ette-
kandeid tehti neil koosolekutel tõsiseid
praktilisi ettepanekuid organisatsioonide
mõnesuguse töö ala parandamiseks ja
tõmmati delegaatid ja üldse nais-
tööliste ja talunaiste aktiivni tööle.

— Meie eesti talunaiste delegaatide

koosolekud on enamasti teoreetilisi kü-
simusi käsitanud, kuid nüüd peame
peaasjalikult praktilisele ülesehitamise
tööle asuma. (Selle kohta leiame pi-
kemalt „Naistööline ja talunaiste-
rahvas“ nr. 10.)

Waja on, et delegaadid waliksid
endi seast komisjonid, kes järel waa-
taksid, kuidas praktilisi ettepanekuid ellu
wiiafsse.

Nii teaksid delegaadid ja nende
walijad, et see ei ole mitte asjata
töö, waid et ta ka tagajärgi annab.

Iga delegaat, minnes praktilisele
tööle, peab filmas pidama, et ta
ennast ainult selle organisat-
siooni juure kinnitaks, mis talle
kõige rohkem huwi pakub ja kus
ta saab kasulikum olla.

Delegaadid peawad olema hulkade
kaitsjad ja organiseerijad — kultuur-
tasapinna tõstmises, kirjasaamatuse
likwideerimises ja lastekaswatuses.

Delegaadid peawad meie asutuste
elu-olu küsimustes isiklikku algatust ja
isetegewust awaldama.

Dieta korraldatud delegaatide koos-
olekute töö aitab naistööliste, talu-
teenijate ja kehwikute aktiivni meie par-
teile lähendada ja loob tema ridade
täiendamise tagawarawäe. Teisest kül-
jest loowad delegaatide koosolekud
meile ettevalmistatud ja usaldusewää-
rilise naisseltfiliste kaadri riigi- ja
ühiskonnatöö jaoks.

Delegaatide koosolekute kaudu pea-
wad naistööliste ja talunaiste hulgas
näitama walmisolekut mõtlusleks Lenin
partei eest.

Delegaadid — naistöölistes ja talu-
naised — aitawad meie parteil teostada
Lenini poolt ülesseatud ülesandeid ja
ei kaldu, kõigi raskusie peale waa-
tamata, õigelt teelt kõrwale.

14. oktoober — kollektiwiseerimise päew

6. augustil toetas Nõukogude Liidu töölisklass aktiivselt wiie aasta plaani läbiwiimist sellega, et töötas sel päewal riigi industrialiseerimise heaks. Maa keh- ja kesktalupoegade kihid ning maatöölised ei tahtnud linnatöölisest sel alal maha jääda. Nad panid ette läbi wiia üleliidulist kollektiwiseerimise päewa. Ja see ettepanek leidis wastutulekut. Selle tagajärjel wiiakse nüüd kogu Nõukogude Liidu ulatuses läbi talurahwahulkade wõimas laupäewik — kollektiwiseerimise päew.

Sel päewal teewad kõik küla töötawad kihid küla kollektiwiseerimise — uue küla ehitamise heaks tööd. Ka töötawatel talunaistel on siinjuures suured ülesanded. Sest kulakud ja papid ühes walgekaartliste ollustega teewad ägedat kihutustööd ja igasuguseid takistusi kollektiwiseerimise ja kõige uue vastu. Peale selle on weel teisigi raskusi, nagu bürokratism, oskuse puudus, wanad, aastasadasid kestnud kombed jne, mis meil uue elu ehitamise teel weel takistustena ees seisawad. Sellepärast on waja meeles pidada, et ilma talunaise abita ei saa uut küla ehitada. Kui ka talunaine uue küla ehitamise eest wõitlusesse astub, siis on wõit enam kui kindel.

Mida tuleb talunaisel kollektiwiseerimise päewal teha?

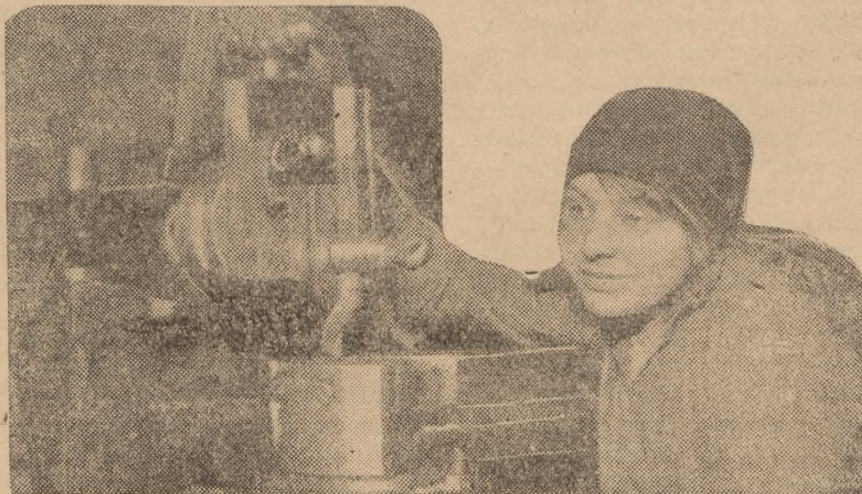
Sel päewal tuleb alus panna uutele kollektiwmajapidamistele, korraldada olewaid ühistegewuse asutusi, nende hooneid, koolisid, uued lepingud teha agromiimumi teostamiseks, wiljasaagi tõstmiseks, sotsialistlist wõistlust süwendada ja laiendada jne jne. Peale selle on weel määratu palju tööd, kus talunaine eestwõtjaks wõib olla. Wiie aasta plaani teostamiseks on riigil waja laenu. Sellepärast on kollektiwiseerimise päew ka 3. industrialiseerimise laenu laialilootamise hoogtöö päewaks. Ei tohi jääda ühtegi küla töötawa kihi liiget, kellel ei oleks 3. industrialiseerimise laenu obligatsioone!

Uue küla ehitamisel kuulutame talunaste eestwõttel sõja kahele mürgile — alkoholile ja usule. Maha pimestajad papid, kadugu usukombed ja nendega kaasaskäiwad joomingud.

Kollektiwiseerimise päew olgu külas päewaks, mil lahti üteldakse kirikust, pappidest ja alkoholist. Uue küla eluolu peab kultuurne olema.

Kollektiwiseerimise päew kindlustab sidet küla ja linna wahel. Naistöölised linnast lähewad talunaistele appi, aitawad neid nende töös ja kultuurilise tasapinna tõstmises.

Linna ja küla töötawate kihtide ühisel jõul nepmani, kulaku ja papi vastu — maad industrialiseerima!

Küla sotsialistline ümberkorraldus ja talunaine

Küla arenemisetee võib olla kahe-
sugune: kas kapitalistline, s. o.
kaswab wähearwuline, kuid tugew kula-
kute kiht, kes halastamata kehwikuid
ja keskmikke kurnab, oma kätte põllu-
majanduse juhtiwaid kohtasid haarates,
wõi sotsialistline, s. o. kehwikute
ja keskmikkude wäikemajapidamiste kol-
lektiwiseerimine ja ühes sellega põllu-
majanduse ennenägemata kõrguseni tõst-
mine, kuni wahe küla ja linna wahel
kaob.

Küla sotsialistline ümberkorraldus
on kulakule surmaks. Küla kahe-
suguse arenemisetee wahel ei saa mingi-
sugust kokkulepet olla. Sellepärast ongi
külas klassiwõitlus wiimasel ajal äärmi-
selt terawaks kujunenud, kus kulak
kõik abinõud tarwitusele wõtab, et
küla oma järele wedada. Siin tegutetakse
wägiwalla, pettuse, ähwarduste ja kihu-
tustõõga, püütakse aktiivseid tegelasi
mustata jne. Näit. saatis Krimmi kulak
W. Grossfeldt kooliõpetaja Mägi peale
kaebtuse isegi sm. Kaliininile. Balah-
nowos tungiti „Edasi“ kirjasaatjale
kallale, kus abiks wõeti püss, teiwas ja
gaasimask. Rongowitsas lasti aktiivisti
peale rewolwrist jne jne. See näitab,
et kulak ei anna oma seisukohti käest
ilma wõitluseta, waid sõdib nende kait-
seks kuni wiimse weretilgani. Seega on
meil Eesti asundustes siimaani kaks
otsekohest kulaku terroriakti olnud.

Niisuguseid nähtusi aga, kus kulak
warjatuna tegutseb ja mille juures teda
kohapealsed tegelased — sabarakud —
aitawad, tuleb sagedasti ette. Wõtame
Jablonja asunduse, Nowogorodi ringk.,
seal ajab terve külanõukogu kulaklist
liini ja tegutseb käsikäes usuwendadega.
Isegi partei kandidaat Irbe jookseb kula-
kutega kaasa. Siin näib otskohene ku-
lakute pesa olewat, mis purustada tuleb.
Ka kohtades, kus külanõukogu õiget
liini ajab, oskab kulak igasuguseid
„kriukaid“ tarwitada, et indiwiiduaalsest
maksust pääseda ja keskmiku katte all

kurnamist jätkata. Eesti-Aia asunduses,
Mustamere ringk., on G. Sild tüübiline
kulak, kes igapidi oma õiget nagu war-
jata püüab, nii maksu kui tööjõu palka-
mise suhtes. Tema suuremaks sõbraks
on kooliõpetaja Stetskaja, kes klassi-
wõitluses „erapooletu“ olewat. Kula-
kute juhiks on Eesti-Aia asunduses
„Orleani neitsi“ — Hermine Pettai, endine
Tööl. Fakulteedi õpilane. Seesama kulak
Sild on ka piimaühisusse pugunud, kust
teda waja raudse luuaga wälja rookida.
Esimese hoobi sihtisid kulakud wilja
kokkuostu pihta. Kulakud peidawad ise
wilja ja õhutawad ka keskmikke seda
tegema. Niisama õhutawad nad talu-
poegi oma majapidamisi wähendama
(näit. Eesti-Aias, Hermine Pettai).

Usuwennad ja papid on kulaku truud
kaaslased ja abimehed. Luukülas, Peipsi
ääres, peab kulak ja papp Tsiugand
terwet küla oma wõimu all, ähwardades
elanikke põrguga ja walge Eesti ban-
diitidega. Igal pool, kus elanikud weel
pimedusewingu kүүsis, püüab kulak neid
100% ulatuses oma kasuks ära tarwi-
tada.

Isegi meie külaorganisatsioonidesse
tungiwad kulakud sisse. Näit. Läädas,
Luuga ringk., toetab laenuühisus jõu-
kaid. Partei ja noorteühingu puhas-
tusel selgus, et ka sinna kulakuid oli
pugunud, keda raudse luuaga minema
kihutati.

Ülaltoodud tõsiasjad näitawad, et
meie Eesti asundustes on kibe klassi-
wõitlus käimas. Kulak heitleb elu ja
surma peale. Kehw- ja kesktalunaiste-
rahwas ei tohi siin ükskõikseks pealt-
waatajaks jääda. Kõigepealt on waja
selgeks teha, et terawnenud klassiwõitlus
külas paratamata on, et rahwast pole
mitte „ilmaasjata marru aetud“, nagu
kulakud armastawad ütelda, ja et kula-
kuga tuleb aktiivselt wõidelda. Muidu
teeb ta just talunaised oma tööriistaks.
Seal, kus naine lauluraamat käes kirikus

põlwitab, nagu Luukülas, on kulak tu-gew. Kus aga naine kulaku kriukaid paljastab, kus ta uue küla loomisest kollektiivsetel alustel osa wõtab, on kulak wõidetud. Wäike ei ole talunaise mõju ka niisugustes küsimustes, nagu kontrakteerimine, wilja kokkuost ja in-

dustriliseerimise laen! Kui talunaine on siin meie kaaslane, siis on wõit kindel.

Talu keh- ja keskmiknaisterahwaste hüüdsõna olgu: Ühes kehwikute ja keskmikkudega kulakute wastu, uue, kollektiivse elu poole.

S. Aro

Mis sünnib Hiina piiril?

Wiimase aja sündmused Hiina-Ida raudteel ähwardawad takistada Nõukogude Liidu rahulikku arenemist.

Et nende sündmuste tähtsusest aru saada, peab ka eesti tööline ja talunaine Hiina-Ida raudtee ajalugu ja meie wahekordi selle raudteega tundma.

Selle raudtee ehitas tsaariwalitsus. Hiinamaa rentis selle maatüki Wene-maale raudtee ehitamiseks. Kuid tsaari sõjawõimud, wene kapitalistid ja ametnikud ei leppinud üksi raudteega. Nad tungisid Mandshuuriasse ja wõtsid selle rikka maa täielikult oma alla. Nad olid hiinlaste wastu jõhkrad ja pidasid endid ülewal nagu wõidetud maal.

Oktoobrirewolutsioon muutis Hiina-Ida raudtee ja terwe Põhja-Mandshuuria seisukorra. Neil aastatel, mil Siberis oli kodusõda, kasutasid walgekaartlased Hiina-Ida raudteed sõjawäe ja sõjawarustuse wedamiseks. Raudtee tööli-kuks peremeheks hakkasid imperialist-lised riigid, kes raudtee juhtimeseks isegi rahwuswahelise panga asutasid.

Nõukogude Liidu wõit kodusõja wäerindadel sundis selleaegset Mandshuuria diktaatori Tshan-Tso-Lini Hiina-Ida raudtee asjus lepingut tegema. See leping näitas, kui suur kuristik on Nõukogude Liidu ja imperialistide poliitika wahel.

Nimetatud lepingu järele anti Hiina-Ida raudtee, milles pole kopikatki Hiina raha, SNW-Liidu ja Hiina ühisele juhtimisele. Kõik sissetulekud, mis raudteest saadi, jagati Hiina ja SNWLiidu wahel pooleks. Hiinale anti wõimalus igal ajal läbirääkimisi alata raudtee wäljaostmiseks.

See leping andis Hiinale igasugused wõimalused kõiki arusaamatusi rahulikult teel lahendada. Kuid ei möödunud ühtki kuud, kus hiina kindralid mingisugust järjekordset häbematust Hiina-Ida raudtee asjus korda poleks saatnud.

Ja lõpuks, 10. juulil, haarasid nad raudtee ja telegrahwi oma kätte, sulusid kõik nõukogude asutused, arreteerisid enamjagu raudteetöölisi ja ametnikke, saatsid neist paljud wälja ja panid nende asemele walgekaartlased.

Nõukogude walitsus tegi Hiina walitsusele ettepaneku kõrwaldada need kor-ratused ja alata läbirääkimisi konflikti rahulikuks lahendamiseks. Kuid see ettepanek lükati jultunult tagasi.

Nõukogude walitsusele ei jäänud muud üle, kui katkestada diplomaatiline ja kaubandusline läbikäimine Hiinaga. Sellest silmapilgust peale ei läinud ükski rong Põhja-Mandshuuriasse ega tulnud ka sealt SNWLiitu.

Kuid hiina militaristid ei jäänud nende tulemustega rahule. Harbiinis kuulutati wälja sõjaseadus ja hakati koguma sõjawäge. Kõik piiriäärsed jaamad kubisewad nüüd wene walgekaartlaste salkadest. Ühtaegu sellega walmistawad hiina militaristid ette pealetungimist SNWLiidule sõbraliku rahwawabariigi Mongoolia peale, mis Mandshuuria naabruses asub.

Arusaadaw, et hiina militaristid niisugust prowokatsiooni ei oleks julenud teha, kui nad imperialistide toetuse peale kindlad ei oleks olnud. Hiina walitsus algas kohe läbirääkimisi wäljamaa pankadega, et neile Hiina-Ida raudteed ära müüa.

Nagu ikka, purewad Teise Internationaali parteid ühes oma kodanlusega

Nõukogude Liitu. Saksamaa sotsiaaldemokraadid tunnewad awalikult kaasa Tshan-Kai-Schi rööwkäigule. Prantsuse sotsialistid toetawad oma walitsust nõukogude-wastase wäerinna loomises jne.

Kuid 1. august — rahwuswaheline punane päew — näitas töölistepere üksmeelt Nõukogude Liidu kaitstes. Sel päewal ei jõudnud wälismaadel politsei ja fashistid tööliste meeleawaldust takistada. N. Liidu töölisid ja talupojad näitasid ja näitawad raudsed tahet kaitsta oma sotsialistlist isamaad. Seda tõendawad ta kindlad sarmud, nagu: 3. industrialiseerimise laenu edukas laialilaotamine töörahwa hulgas, summade kinkimised Kauge-Ida punase-armee kindlustamiseks, wabatahtlikkude astumine lööksalkadesse jne jne.

Üldine sõjawastane ja riigikaitse meeolu on ka eesti asunikkude seas elawat wastukaja leidnud: annetatakse wilja ja raha industrialiseerimise toetuseks, põllumajanduse maksud maksetakse enne tähtaega, korjatakse raha lennuki: „Wastus hiina militaristidele“ ehitamiseks jne.

Nõukogude walitsuse kindel poliitika, tööliste ning talupöegade walmisolek

kaitsta oma sotsialistlist isamaad, ning Hiina sisemised wastuolud sundisid hiina militaristisid taganema oma bandiitlikust poliitikast ja nõusolekut awaldama raudtee asjus läbirääkimisi alata.

Kuid selle peale waatamata kestawad piiri peal rööwimised ja nõukogude kodanikkude wägistused edasi. Meie ei wõi julged olla selle ettepaneku tõsiduse suhtes.

Naistöölised ja talunaised peawad teadma, et Nõukogude walitsus ei taha sõda ja teeb kõik selleks, et rahu alal hoida, kuid waatamata sellele, peab iga kodanik Nõukogude Liidu kaitseks walmis olema.

SNWLiidu töötawad hulgad ja kogu maailma töölisid ja naistöölised on kindlasti otsustanud wastulööki anda igale kallaletungimisele, mis Nõukogude Liidu wastu ette wõetakse.

Selleks tuleb meil, naisseltsilistel, elawalt osa wõtta Oso-Awiohimi rakukeste tööst, organiseerida sanitaar-ringisid, teha laiade hulkade seas sõjahädaohu selgitusetööd ja toetada riigikaitset industrialiseerimise laenu tellimisega.

Aitame kõik maa industrialiseerimisele kaasa

SNWLiidu wiie aasta plaan areneb kiiremini, kui ette nägime.

Talunaisterahwas on ehk sagedasti selle üle mõtelnud ja aru pidanud, kas saan ka mina sellest wiie aasta plaanist ja industrialiseerimise laenust kasu?

Wõtame wiie aasta plaani ja püüame teda kollektiivselt läbi waadata, siis on meil pilt selge. SNWLiidu walitsus annab suured summad raha põllumajanduse tõstmiseks. On põllupidaja warustatud igasuguste masinatega, nagu: künni-, külwi-, niidu- ja peksumasinatega, mis üldiselt põllutööd märksa kergendab, siis ei pruugi meie, talunasterahwad, mitte enam nädalate wiisi päikese tõusust loojaminekuni põllul rasket tööd teha, waid meie kõnnime ainult päiwiti ja tundide kaupa masina järel, mis tööd hõlbustab ja wiljakamaks teeb.

Talunaisterahwal jääb siis koduse töö kõrwal rohkem aega järele enesearen-

damiseks. Tal on rohkem aega raamatuid ja ajalehti lugeda. Ta wõib rohkem ühiskonnatööst ja kursustest osa wõtta, kust ta igasuguseid teadmisi omandab, mille järele ka oma majapidamist uuele alusele wõib seada. Peale kõige muu on temal weel wõimalus oma lapsi paremini kaswatada, millel suur tähtsus on.

Et aga wiie aasta plaani täita, selleks on raha tarwis, ja seda anname me nõukogude walitsusele laenu näol, ostes industrialiseerimise laenu.

Silmas pidades neid saawutusi ja nende tähtsust sotsialistlikes ehitustöös, osta b i g a t a l u n a i s t e r a h w a s w õ i m a l u s e j ä r e l e i n d u s t r i a l i s e e r i m i s e l a e n u .

Industrialiseerimise laenu on kasulik weel selles mõttes, et ta wõimaldab teatawat summat kokku hoida, mis iga aasta protsenti annab ja kaswab. Peale

selle on olemas suured võimalused wõiduks, sest wõitused loositakse wälja mitu korda aastas. Laenutähti wõib tasuda teatud aja jooksul, mis kergendab nende omandamist. Määratud aja järel maksetakse laenusumma terwelt tagasi, mida siis kui leitud summakest majapidamises kasulikult tarwitada wõib.

Sellepärast laenab iga talunaisterahwas oma kokkuhoitud kopikad sotsialistlikseks ehitustööks ja omandab kolmanda industrialiseerimise laenutähe.

Ella

Ilukirjandus

PUNANE NIIDIKE

L. BRUTUS. — Tõlkinud IDA MÄNNIK

I

Kollane ja punane tuli... Heledalt walgustatud trammi aknad. Helisedes lendab ta nagu hele kiir kesk argipäewsust, kaob wälgatades — ja jälle on pimedad tänowad, jälle on argipäew.

Raaja armastab trammi, temaga on jäädawalt seotud tema elu paremad silmapilgud. Nii nagu praegu, sumka õlal ja mitmewärwiliste piletitega rinnal sõitis Raaja trammis, korrates harjunud lauset: „Kellel pole weel piletit?“

Kollased ja punased tulekesed... Hiline õhtu.

Pimedatel tänowatel on wähe rahwast. Raaja wahib pimedusse.

— Miks teie ei istu? — Sinine tööpluus, kulunud müts ja suured tumedad, säravad silmad.

— Kas teie mulle ütlesite wõi?

— Teile jah! Kas päewast wäsinud polegi? Niipalju ju tööd, iseäranis siis, kui inimesi puupüsti täis.

— Ja, päewal on kibe, — naeratab Raaja, aga käsi seab walguskuldseid juukselokke.

Wõõra läbitungiw pilk on huwitatud Raajast, ei taha warjatagi oma waimustust. Nii awalikult räägiwad silmad: — Teie meeldite mulle!

Raaja aga on erutatud, wihane „häbematute silmade“ peale, kuid teda lepkitab see awalik waimustus waates.

— Sõidate wiimast ringi?

— Jah, wiimast.

— Ja, jõuate kohale, heidate magama, aga mina pean mõtlema neiust tram-

wais № 13, tema juustest, tema armast wälimusest.

Katkestada tema juttu? Ei, las' olla, waatab ta ju nii ilusasti ja silmad... ilusad, pehmed...

— No, teie aga ütlete kohe nii, et... ja hõbe teradena heliseb Raaja naer tühjaksjäänud wagunis.

— Aga kas ei ole siiski wahest nii, et ainult korra näed inimest ja pärast kaua, kaua wiibiwad mõtted tema peal, — nagu iseeneses sõnab tundmatu suwemüts.

Sellest pehmest rinnahäälest wõpatas Raaja, wärin jooksis üle selja, jalgade, aga mees kumardas Raajale lähemale, waatas silmadesse ja sosistas, nii et huuled puutusid Raaja kõrwa külge:

— Teie meeldite mulle wäga!

— No, see on juba liig!

Uhkelt tõmbas Raaja pea selga, tõusis ja läks eemale. Ja jälle on ta wõõras, nagu poleks teda olnud ega saagi olema.

Ja, trammist läks ta ära, kuid elus läks hoopis teisiti. Elus ei saanud ta ära minna.

— Sinistel piletitel — jaam, 25. Oktoobri prospekt! — kogub end Raaja peale unistuse.

— Kodanikud, sinistel piletitel on jaam!

Üheteoniliselt mürisewad rattad, mõtted aga kujuwad pikka ja peent mälestuslõnga... Ei saanud ära minna tema eest. Kohtasid, ta oli noor, kena, mõnus, niisugusena meeldis ta Raajale.

Mõtted on tal nii ilusad, targad. Kord õhtul, viimasel reisel, sõitis ta Raajaga ühes ja saatis koju. Ja selleski polnud midagi imelikku, kui ta Raaja väiksesse tuppä 4-ale korrale tuli.

Nüüd elavad nad seal juba kahekesi. Mees ja naine. Armastada oskab Dimitri — see kulunud suwemüts, kellega ta trammis kohtas, — niisama helged kui säravad on ta sügawad tumedad silmad. Kõik on nii huwitaw. Ja nüüdki sõidab ta tihti ühes viimasel ringil.

— Lubage ometi pilet, konduktor.

— Pilet?

— Muidugi pilet. Egas te kuu pealt langenud pole! Ai-ai, Raajakene, nii mõttesse jäänud.

Punastas naine, silmad löid särama.

— Dimitri!

— Kas ootamatalt, Raaja? Tulen koosolekult, ja lihtsalt tõmbas № 13 peale — tuli meele kui esimest korda № 13-as kohtasime.

— Lubage piletid, kodanikud!

Raaja läks eemale. Kontrolöör waatab raamatut, kirjutab üles. Kõik on korras...

Raaja seisab ukseel. Wagunis on rahwast wähe, kõik wõõrad, ainult seal ukse juures, on armsad silmad, tuttaw naeratus...

Ja keegi ei tea, et see on tema mees.

— Oktoobri waksal! Roosadel piletitel jaam.

Raaja kõnnib wagunis, hää on tal pehmem, liigutused sihwakamad, teda jälgiwad ju Dimitri silmad.

Oleks peegel, waataks, parandaks edewalt juukselokke. Ka temas elab ju — naisterahwas. Teab, et meeldib ja seepärast tahtmatult see elaw käik ja pehmus hääles.

II

Waikiwal tänawal, käsi käes, õlg õla wastu, läksid Dimitri ja Raaja koju.

— Raaja, tead milline pahandus, wabrikus wähendati töölisi ja mina olen ka nende seas.

— Kas wabrik jääb seisma wõi?

— Ja, ajutiselt. No, aga siiski, kuidas me läbi saame?

— Kas see siis mõni mure, Dimitri? Sarnane wärskus, julgus tundub Raaja hääles, nii et Dimitri ärew meeleolu kaob nagu lumi tuule puhangul.

— Ei sina, Dimitri, hätta ei jää! Lukksepp leiab alati tööd!

— Muidugi, Raaja, aga seni?

— Seni, seni olen mina tööl, minu № 13 seisma ei jää, jäta, Mitja, see on tühine... Tuletasin täna trammis kõik meele.

— Ja, ja, mille üle sa nii sügawasti mõtlesid, kui ma trammis astusin? Hüwa, et see mina olin, kuid miks sa siis ehmatasid?

— Ega ma ei ehmatanud — see tuli nii ootamatusest... Mõtlesin meie esimesest kohtamisest selles № 13-as.

III

Mispärast Raaja viimasel ajal nii närwiliseks on muutunud, — see mõte on täna Dimitrile mitu korda pähe tulnud.

— Wäga närwiline, — ja nagu tormihoog tuppä tungides lahtist akent peksab ja paberisi krobistab, nii tungis Dimitri hingesse armukadedus.

— Wõib olla tutwunes, nagu kord minuga, kellegiga trammis, ja nüüd pahandab, et on minuga sidunud. Waja suitsetada! Kuid tubakat ei ole...

Dimitri sülitas paha meelega.

Minna õige wastu? — ja walusalt torkas nagu südamesse keegi: luurama lähed?...

Käis toas weel kord edasi-tagasi.

— Närwiline, ja õrnused ka nagu poleks endised, — torkas talle äkitselt mõttesse. — Jah, kas tal kerge on wõi? Töötab ju üksinda! Mind toidab, — kerkis wiha: kolm nädalat ilma tööta, ja ees pole midagi loota. Hinges wõitlesid umbusk ja kahjutunne. Kui kolises üks ja kuuldus tuttaw kontsade klöbin, jäi waikselt ootele — tuleb.

Tuli. Käes tubak, saiad, pakikesed. Silmis soe õrnus, kuid kusagil silmade sügawuses peitub midagi — nagu mingisugune wari. Dimitri näeb juba terwe nädal seda warju, ja sellest kaswab — armukadedus.

Midagi peidab Raaja tema eest, ei ole enam endist sügawat, selget waadet.

Küsimus tungis huultelt, — huuled ei kannatanud:

— Raaja, mis sinuga on juhtunud? Mida sa warjad, ütle? Ja korruga toorelt:

— Kas teise leidsid?...

Käed nõrgenesid, saida ja pakid kukkusid maha. Hääl wäriseb ja katkeb.

— Teise? — suured pisarad läigiwad silmis, hambad purewad wärskeid noori huuli.

Häälest, pisaratest ja kõigest Raaja olekust saab Dimitri aru, kui haawaw ja metsik ta küsimus oli. Tõmbab oma rinnale, suudleb märgi silmi, silitab armsaid kuldseid juukseid:

— Raaja, ma läksin nagu arust ära. Mõtlesin praegu, kui närwiliseks sa oled läinud, aga ise... Anna andeks, Raaja? See tuli armastusest, tuli selles, et su silmade sügawuses peitub midagi minu eest. Midagi on warjul. Ütle, mis sul on, Raaja?

Raaja waikib. Palged on kahwatud, silmadest läige kadunud, ainult käsi silitab tasa Dimitri palet.

— Ära pahanda, Raaja?

— Pahandada? Kallis Dimitri, ei, ma ei ole pahane.

— Ma olen siga, Raika, sa wist wäsid liiga ja see on kõik — aga mina...

— No aga kas see kõik meil põrandale wedelema jääbki wõi?

— Tubak! Raika, küll sa oled mulle... tahtsin nii koledasti suitsutada!

— Tahtsid suitsutada, aga tubakas wedeleb.

Ahnelt suitsu tõmmates tuli meele, et on näljas, isegi tee pole walmis.

— Raajake, ma kurwastasin ja igatse sinu, et isegi tee keetmata jäi.

Raaja harjunud käed walmistasid warsti priimusel toidu walmis. Kuid teed jooma Raaja ei istunud. Läks woodi juure — seisatas, nagu midagi järel mõteldes.

— Dimitri, ma heidan puhkama, olen täna liig wäsinud.

Jälle liikus kahtlus hinges... Kuid waikis. Kartis haawata. Walas teed ja tõi woodisse.

— Joo, Raajakene! — Peaaegu oleks pillanud klaasi käest. Raajal, kel pea padjasse peidetud, tõmblewad õlad nutust.

— Miks sa nutad, Raaja?

Pööras selja. Peidab tema eest midagi.

— Ma olen wäsinud, Dimitri...

— Wäsinud? Ei see pole nii, ära piina mind asjata.

— Dimitri, kallis, tead, ma olen raskejalgne...

Dimitri suudleb kuumalt, ikka tugewamini Raajat oma rinnale surudes, kuna huuled sosistawad:

— Milleks siis need pisarad, Raaja?

— Milleks?

— Laps! Meie — sinu ja minu!...

— Muidugi, Dimitri, kuid...

— Kas sa ei taha last?

— Ma tahan last. — Pisarad segawad, hääl katkeb.

— Tahan last, aga mitte praegu. Kuid ühtlasi kardan ka aborti. Sellepärast ma waikisingi. Mõtlesin, wõib olla saad sina jälle tööle, aga niimoodi praegu last saada on wõimata.

Waat, mis peitus silmade sügawuses, see oli wõõras pilk.

— Raaja, wõib olla on sul õigus, et praegu last saada ja kaswatada on wõimata, kuid ka abort on kardetaw. Kümme kord möödub õnnelikult, kuid üksteistkümnes wõib katkestada kõik, ja Dimitri hääle wäriseb.

— Mina ise pole ju ka julgetest, kuid kui palju naised teewad nüüd aborti, ja ega ma mõni nõrgakene pole, ma olen ju tugew, terve naisterahwas. Mis minuga wõiks juhtuda? Lapsest on mul küll kahju, no aga küll jõuame weel, — wõttis õrnalt ümber kaela, ja surus end hellalt wastu.

— Ega me siis sinuga lahku lähe, elama hakkame, Dimitri, ja ka noored oleme weel, et lapsega jannata.

Huuled on lähedal, lähedal, ta on kallis, ihaldataw, tõmbas rinnale... ärkas tutaw uimastaw kirk, ja sellesse uppus kartus ja tume segane aimdus, mida tekitas temas sõna „abort“.

Hommikul ärkas wara, kuid pikutas kaua tasakesti, kartes Raajat äratada.

— Raajal on õigus, praegu ei wõi last, wara, — mõtles ta. — Aga kui suureb? Ei, ta läheb haigemaija. Misugune õrn ja tundeline ta on, mitte sõnagi sellest, et tal raske on sünnitust katkestada, mitte sõnagi. Tahab last, silmadest näen, et tahab. Raaja armastab mind. Eh, tööd on mulle tarwis, pingi juure!

IV

Kolme päewa pärast!

Need kolm päewa paistsid rõhuwad, lõpmatud.

— Ainult rutemini abort. Kas wõi praegu, aga nüüd weel kolm päewa oodata. Aga kui ainult kolm päewa weel elu, ja pärast surm? Kas wähe on sarnaseid juhtumisi? Kas tema, Raaja, trammipargis ei kuulanud loengut abordist? Kas arst ei soowitanud tal sünnitada? — Parem kümme sünnitust, kui üks abort, rääkis arst... Aga ajalehed? Ütleme, et ei wõi ämmaemanda juures. Kuid Raaja teeb haigemajas, arsti juures...

— Õnnelikud need meesterahwad, nendel pole midagi! Naisterahwal aga alati kõige raskem, kõige rängem. Hea on weel see, et Dimitri on arusaaja, õrn...

Kolm päewa... Heliseb tramm, huled räägiwad harilikult: — Sinistel piletitel jaam! — Wagunisse, olge head, kodanikud. — Luges raha, aga ajus, mõttes: „Kolm päewa“.

Mis on neil inimestel wagunis, lõbusatel, tigidatel, kurbadel, uhketel ja waestel, sellega tegemist, mis sünnib konduktori hinges?

— Konduktor, lubage pilet!

Ja käed rebiwad siniseid, kollaseid, walgeid, roosaid piletisi, plaksub rahapauna lukk. Kätest libiseb sinna hõbe ja wask.

Mööduwad wilksatades majad, wastutulewad wagunid, sumiseb kõrwus jutukõmin, mürisewad rattad. Ja igaühel nii! Igaühel peas oma kurbtused, oma rõõmud, toimetused, teistele wõõrad, huwitused. Sajad inimesed päewas istuwad nendel kollastel pinkidel, wa-

gunist wälja minnes enesega oma mõtteid, rõõmu, muret kaasa wiies. Sajad silmad libisewad möödaminnes tema, noore konduktori peal, wõib olla ei pane täheleegi ta segast olekut, kurbe mõtteid, nii nagu ei pandud tähele ta rõõmugi — 13-da numbri punaseid ja kollaseid tulesid.

Tramm kihutab päikesest ujutatud, waiksetel, pimedatel, heledasti walgustatud tänawatel, ja tema, Raaja, oma mõtetega, oma „kolme päewaga“.

Kiiguwad rihmad, helistab juht. Raaja tungib läbi tiheda salga, ja ta huultelt lendawad harilikud sõnad: „Roosadel piletitel jaam! Oktoobri waksal!“

V

Seisatas haigemaja sissekäigul, kus siniste tähtedega walge kiri: „Sünnituskodu № 2“. Süda peksab kiiresti, käed külmad... Abort!

— Lähen ära, ei astu siit uksest sisse. Suudan ikkagi kuidagi üles kaswatada... Aga sünnitus? Piinad! Waeusus? Kui Dimitri weel tööd ei saa? Ja surm? Wõib olla paugub uks wiimast korda mu järel?

— Teie, kodanik, tulete ka siia?

Kõrwal istub noor, tõmmuwereline tüdruk — alles laps, kuid otsustaw julge nägu.

— Ja.

— Tähendab, teie ka abordile?

— Ja, — kuid kardan ainult... Aga teie?

— Mina lähen abordile, — wastab julge, hele, peaaegu lapse hääleke.

Mul hakkas oma argtusest nagu häbi.

— Mis, loll olen, niisugune? Teised lähewad ju kõik julgelt.

Walged, külmad seinad. Tõsiste nägudega ja üleni walgetes põlledes inimesed ruttawad kusagile. Kuid üks neist jääb seisatama:

— Teie abordile? Kus tunnistus?

Raaja andis paberi.

— Teie ka? Nii noor!

— Ja, olen tiisikuses.

Koridori tuli rahwast juure: noori, keskealisi, wanapoolseid, elatanuid, kõigil silmis hirm, uudishimu.

¶ Huultelt on mul walmis libisema ja tihtigi libiseb sõna: „kardan“. Seal aga naerab elaw, punasejuukseline paberossimüüja:

— Waat weel, mida karta, ma juba kolmandat korda! Ja pole midagi! Sünnitus on raskem!

— Pole tõsi, sünnitus on loomulik, aga see on ju wägiwald looduse üle.

— Ja kui just surma ei saa, siis järeldusena wõiwad olla igasugused haigused, — räägib noor, kopsuhaige tüdruk.

— Ma poleks miski hinna eest aborti teinud, kuid kopsude pärast ei tohi mul last olla.

Ja kõik waatawad kahetsewalt tütarlast. Kõik näewad, et tal teist wäljapääsu ei ole.

* * *

Haigetoas olid Raaja naabriteks punapealine paberossimüüja, tõmmuwereline noor tüdruk ja pikk, kõhn, koltunud naisterahwas aastat 40-ne. Raaja ja noor tüdruk olid esimest korda — uued, teised juba korduwad haiged.

— Kui ma terve oleks, — rääkis noor tüdruk, — kui mul oleks lubatud sünnitada! Ma oleks wäga oma last armastanud. Aga nüüd — ei tohi sünnitada.

Sõna „abort“ mõlkus kõikide mõtetes, isegi punajuukselise tüdruku Natascha hele naer katkes.

— Kuhu neid lapsi waja on! Tean, olen waewlenud. Kaks päewa olin piinas, kaks päewa kisendasin, aga siin ainult 15 minutit, ja kõik.

Õhtu mässis taewa nagu tumedasse salli, homset päewa nelja naesterahwa eest nagu peites.

(Järgneb)

Wälismaalt

Walge Eesti naiste-ajakirjandus

Eesti naistöölistel oma ajakirja ei ole. Kodanikel prouadel on aga neid mitu, küll kutses, karstuse ja naisõiguse häälkandjad. Arakasutades naistööliste ajakirja puudust, püüawad nad õnge heita linna ja küla töötawate naiste hingede järele. Söödaks on aga neil iganenud,

lehtawad „wihmaussid“: naisõiguslus, karstus, ust, ifamaa ja muud niisugused asjad. Nende hüüdsõnade alla tahetakse „kõiki“ Eesti naiti koondada. Isegi hallparunite prouade hääletoru „Taluperenaine“ kirjutab punastamata, et maanaiste feltside ümber koonduwat kõik küla kihid. Rah-

wuswahelisel naisteliidu päewal Londonis olewat olnud esitatud kõigist lihtidest naised ja, mis weel kõige uhem, Eesti esitus olnud ka seal. Seesama ajakiri annab perenaistele tungiwalt nõu perele mitte liha, wõid ega täispiima sööta, waid liha asemel antagu siiskõnda, wõi asemel margariini ja täispiima asemel kooritud piima. Peab ütleva, et hallparunid seda nõu ammugi on täitnud — teenijad seisku ülewal hapude silkude ja kooritud piimaga. Dige laialt teeb see ajakiri tegemist hallparunite toa siseseadega, et eilsed „matšid“ oskaksid wiisakalt elada, jüüta, riides käia, endi nägusid krohwida, juukseid wärwida jne. „Taluperenaise“ augustikuu nr-is antakse nõu hallparunitel lapsi tingimata linna „peenesse“ perekonda kostile anda, sest see on väga tähtis pärastises elus, et wõidak end tunda haritud inimeste seltskonnas omataolijena ja mitte mingisuguse poolharitlajena, kes küll lõpetanud kõrgema kooli, kuid ei jõi sellesse „paremasse, walitud seltskonda“. Terme ajakirja püüe on see, et mats sakste hulgas häbi ei tarwitsetaks tunda. Kusagil antakse juhatusi, kuidas näit. end raudteewagunis ülewal peab pidama, et „seltskonna inime“ wõiks olla. Sifemist naurusust püütakse warjata igasuguste wiisakate kommete taha.

Töötawatel talunaistel ei ole selle ajakirjaga midagi tegemist. On waja ajakirja, mis walgustaks taluteenijate, tehniknaistest orjade orjaseisukorda, arendaks neid, kutsuks organiseeritult wõitlusele.

Wõrmugi parem pole karstufeseleht „Eesti naine“. Ta on weel hädaohtlikum, sest siin tullakse esile karstufeseideega, mis pealiskaudselt waadates kõikidel ühine näib olewat. Puudub ainult tühine asi — joomise põhjuste selgitus ja konkreetsete wõimaluste ettetoomine, kuidas joomist häwitada. Karstufeingilil, Helmi Põllul, on küll iseäraline meeto, kuid nähtawasti ei ole see siinemaani aidanud, sest Eesti on endiselt kõrts ja mülgas. Pr. Põllu meetoob seisab selles, et palwewennad manitsewad joomist maha jätma. Ameerikas olewat üks noormees palwewenna mõjul joomise maha jätnud. („Eesti naine“ nr 6 1929). Kaasandeks sellel ajakirjal on lasteleht „Wäikeste sõber“. Sedasama kristlikku, ifamaa ja truualamlitku waimu,

mida pumbatakse sisse täiskaswanutele, püütakse lastelehe kaudu ka wäikestele sisse tuupida. Mitte wanemate ühifel jõul ei saa waesed lapsed õppima, waid — trahwi armust (nr 3 (40) 1929). Isa jätab joomise, sest muruneid halastab tütre peale. Üldse kihwtitatakse seal laste ajusid uju ja muinaslugudega, mis tegelikult üks ja sama on. Kodanlusele ei ole noorsoole mingisuguseid wäljawaateid anda ja sellepärast kistaksegi mõttelõng tegelise elust muinaslugude walda. Paremini ei ole ka tema ilufirjandusline osa. Ei midagi tõsist tegelise elust, waid — petetud tütarlaste lein, lilled unistused jne. Isegi niikaugale jõuawad Eesti saklad, et Balti parunite kõrki, ülevalt alla waatamise tooni talurahwa elufirjanduses esile toowad. „Eesti naine“ nr 6 toob kellegi mõisaproua wõi preili jutustuse Riho saare elanikest. Lugesid neid ridu, paistis jutustuse toon ja ilmawaade nii tutaw, nagu seda sagedasti leidnud oleme kirjlik-sakslit Balti kuulirjast. „Eesti naine“ annab oma lehekülgedel ruumi saksa mamslile talurahwa mõnitamisets. Imestada pole siin midagi, sest kui parunitele rahas taju maksetakse, siis peab ka firjanduses neile wärwada awama. Nüüd on ju ka Eesti tõusitund saklad, ja parunitega läbitäimine — eks see aina tõsta hülgust.

Wäga palju paneb kodanline naisteajakirjandus rõhku kosmeetika ja moodide peale. See on ka arusaadaw. Kodanlikes ilmas on naine ja neuu kaup, mida peab ihalduswääriliseks tegema, et leida kas alalist wõi ajutist ostjat. Tööraha naisele see wärwimisefunst ja siidi- ning prokaat-kleidi moed mingit huwi ei paku.

Käesolewal aastal hakkasid Eesti sotsid naistöoliste hingesid püüdma, abinõuts wõttes haledat paberilipakat — oma hääletoru „Rahwa sõna“, kuhu nad naisnurga asutasid. Kas kutsutakse selles „naisnurgas“ naistöolisi wõitlusele? Ei, ifegi hallparunite paradüüfist pole sõnagi halba üteldud. Naistele targutatakse lorikogu, wõi nende keeles parlamendi, õnnistusest, nagu poleks Eesti naistöolised küllalt oma lorikogu tundma õppinud! Lorikogu kaudu wõiwat parandada abieli seadust ja kergendada wallaliste laste seisukorda. Wiisakalt jäetakse nimetamata, et Nõukogude Riidu

seadusandlus ammugi need küsimused on lahendanud.

Ei kodanluse ega nende sabarakkude sõtside ajatirjandus ei kõlba Cesti töötavatele naistele. Selleks on vaja oma ajatirja, kus walgustada võiks naistööliliste ja tehniknaiste olukorda ja läbi arutada

ja üles seada tegevusekawa. Niiisuguse ajatirja peavad looma naistöölilised ise. Kodanlane sõtsiga uinutab klassi-wõitlust, klassi-wõitlust, mis iga päewaga teravamaks läheb. Revolutsiooniline ajatiri Cesti töötavatele naishulkadele on hädatarwilik.

Selma Aro

Töötawate naiste oluford Hiinas

Imperialistiline ilmafõda andis tugewa töute kapitalismi arenemisele Hiinas. Tõõstus hakkas kiirelt edenema. Nagu mujal, nii käis ka siin kapitalismi arenemisega käsitäes töölilisteklassi järjestsuurenem kurnamine, talurahwa proletariiseerumine, kitsa kurnajate kildkonna rikastumine laialiste töörahwahulkade arwel. Kibe töõpundus sunnib töölisi näljapalga eest peremeest orjama. Kõigi nende pahede all kannatab naistöoline, iga töötaw naine rohkem kui ükski teine. Pealegi on Hiina naine (jutt on siin igalpool töötawatest naistest) aastatuhandete wälkel kaswanud sellase ideoloogja mõjutusel, mis nõuab naiselt, et ta olgu noorena sõnatuulelik oma isale, siis — mehele, ja kui see surnud, siis wane-male pojale. Niiisugune ilmawaade kaswatas töötawatest naistest wagusaib orje, kes nurisemata alluwad feodaalaja traditsioonidele. Niiisugused orjad ei hakka peremehele nii kergesti wastu kui mehed. Seda kasutawad kapitalistid, ja naistööliliste hull Hiina töõstuses suureneb alatafa.

Kapitalism kaswatab proletariaati, teritab ta klassiteadwust. Kapitalismi areng lõhub neid patriarhaalseid perekondlisi wahetordi, mis Hiinas seni walitsenud. Naine, kes töötab wabrikus ehk mujal ja iseenda palgast elab, ei tarwitse enam perekonna ori olla. Ja see majandusline iseseiswus on aluselt, lähtekohaks sellele määratusuurele ja raskele heitlusele, mida Hiina naine peab feodaalkorra ilmawaate jäänuste wastu. Naistöölilised on üldiselt alles waga suurel määral küllaga seotud. Põituse ajal lähewad maale tööle. Kõit see tatistab muidugi tuntawalt nende klassiteadwuse arenemist, nende osawõttu kogu töölilisteklassi majanduslisest ja poliitilisest wõitlusest, tatistab patriarhaalsete wahetordade kadumist.

Töõpäew wabrikus kestab homm. kella 4-st kuni hilja õhruui. Sjeigi kehwa lõunaföögi mõnimeks pole peaaegu jügugi aega. Hommitusööki tuleb suuriaie kaupa töõ juures salamahti süüa, et meister ei näe. Wäljakäigukohta pääfewad wabrikus ainult need, kellel sellekohane „pilet“, mis meistrilt saadakse. Neid jatkub aga ainult wäiksele tööliliste hulgal. Mingisuguseid töõkaitseeadusi pole olemas. Sga wähe-magi eksimise eest on trahwid. Ja meistrite omawolil pole piiri. Harilik asi on, et nad naistöölilisi töölt wallandamise ja muude ähwardustega oma suguhimu rahuldamiselt kasutawad, lõõmistest ja sõimamistest rääkimata. Töõpäew kestab keskmisel: kiutöõstuses 12 tundi, tubatöõstuses 10³/₄ t., tuleitütöõstuses 12¹/₄ t. Kuid jügugi haruldane pole ka 16-tunnine töõpäew, eriti wiimasel ajal, mil tööliliste oluford militaristide käpa all järjests halweneb. Lapsi kasutatakse töõstuses waga palju ja nende töõaeg on sama pikk kui täieealistel. Tekstiil (kui) wabrikutes töõ-tawad juba 6—7 aastased lapsed, palawas wees siidiusi tuppesid harutades, mis käed paistetama ja mädanema ajab. Wõib juba arvata, kui purustawalt sarnane meistik kurnamine laste terwise peale mõjub. Laste töõ üle on kahetordne kontroll — meister ja ema, sest wiimane on lapse töõ eest wastutaw ja lapse palk makstakse ema kätte, kui see wabrikus töõtab. Suuremas osas wabrikuis ei lubata rinnalapsi kaasa wõtta, nii et need terve päewa sõõmata peawad olemas. Lastesõimedest pole wabrikuis, mõistagi, jälgegi. Korteriolud on ksendawalt wilet-sad. Korteri koosneb enamasti tillukesest toalest pisikesest atnaga ehk hoopis ilma sellela. Suwel magab osa peret õhu pun-dusel tihti õues lageda taewa all. Wäga

laiali lagunennud on sunduslik mehelemine mine wanemate nõudmisel, teatava ostu hinna eest, mis peigmehelt saadakse. Ei ole tütar nõus wanemate tahtmisega, peab ta wanematele omast käest samapalju „kahjutasu“ maksma, kui suur on ostu hind. Loomulik, et niisugused perekond lised wahekorrad naistöölisti klassi võitlusest eemal hoida aitavad. Kodutüös teenivad naised kuus 2—10 dollarit (4—20 rbl). Majateenijad saavad Schanghaiis enamasti 2—3 doll. kuus, harva — 7—8 dollarit. Sellest palgast on, nagu veldakse — sure mifets palju, elamifets vähe.

Et naistöölistes, töötavad naised, alles väga lähedalt oma kodukohaga seotud, siis avaldab see mõju ka nende organiseerumismõrude peale. On olemas palju ühinguid provintsi põhimõtte alusel, näit. „Kuantung-Bong“, „Kiang-Pe-Bong“ jne. Peale avalikkude on ka seefuguseid pöran daaluseid ühinguid olemas, selle mõju naistöölistes seas võrdlemisi suur. Et töölisteklassi seas oma mõju lemitada ja sidet töölisteklassidega luua, hakkas Hiina kompartei just nende seltside ja ühingu tega sidemeid looma ning 1924-st aastast saadik on tal juba kindel side Schanghai ja Wuhanit tekstiil- ning tubatavöölistega, kes määratus enamuses naistöölistes. Ta juhib nende majanduslik ja poliitilist võitlust (1925. a. streigid jne). Peale selle on naistöölistes ka agavad tegelased legaalfetes ja illegaalfetes ametiühifustes.

Hiina naistööline rewolut sioonilises võitluses

1917—1921. aa. jooksul võib märkida üfifituid majanduslikki kokkupõrkeid töö ja kapitali wahel, mis, mida enam edasi, ifta enam ja enam poliitilise ilme omandasid. Naistööliste osavõtt neift heitlustest pole veel kuigi suur. Kuid juba 1925. a. sündmused Schanghaiis ja sellele järgnew üleriigiline rewolutiooniline olid sünd musteks, milles naistöölistes uue võimsa tegurina rewolutioonilises liikumises enda jõudu näitafid. Poliitilised sündmused haarasid ka naistöölistes enda keerdu, kes oma äärmifelt wileifa olukorra tõttu väga wastumõrlikud olid kapitali turnamise vastu sihitud hüüdsõnadele. See rewo-

lutiooniline oli fogu Hiina proletariaa dile, eriti aga naistöölistele, määratu suu rets klassi võitluse fookiks, mis rewolut sioonilise klassi võitluse õpetuse idud kind lalt sügawale töörahwahulkadesse istutas. Schanghai, streitides ja ülestõusjades (detf. 1925. a., weebr. ja märts 1926. a.) tegutsesid naistöölistes meestega võrdselt õlg õla kõrwal igal alal, olgu see sõja riistadega võitluses või organiseerimise töö. Iseäranis peab nimetama naistöö liste energilist tegewust Schanghai ameti ühifuste organiseerimisel peale rahwus rewolut. wägede Schanghaiisse tulekut. Ametiühifuste feskõutogou oli tegelikult fogu linna walitseja, fesi töörahwas kuulas tema sõna. Ta see oli väga suurel määral naistööliste teenus. Kommunist lise partei mõju süvenes ja kaswas järje kindlalt. Ifta sügawamale kapitalilise korra ihusse idikasid töölisteklassi nõud mised. Rewolutiooniline jõudis oma haripunktile ja hakkas rahwuslise kodanluse küünne wahelt wälja libifema. See pani kodanluse wärisema. Ta nägi enda kadu. Ning järgnes Tschang-Kai-Schi äraand mine, ülejooks kontrrewolutiooni laagriisse. Ima naistööliste aktiivse osavõtuta poleks mõeldaw olnud Hiina 1925—27. aa. re wolutiooni nii laialine ja sügaw tõus. Nüüd järgnesid terroriaastad, werifemad, jõledamad kui kusagil mujal. Tuhandete ja kümnete tuhandete kaup tapeti rewolut sioonääre, ifegi filmalirjalifi kohtuid ei peetud. Kuid Kuomintangi weriste kind ralite jõhker terror ei suutnud fiiski rewo lutioonilist liikumist länmatada. Neg ajalt puhkewad wastuhakkamised fiin ja seal. Ning Hiina töölisteliikumise ajaloo hiilgawam lehekül on Kantoni ülestõus, milles jällegi naistöölistes meestega seltsis wälja astusid ning Nõutogude walitfufe maksma panid, kuigi see kofe werifelt sum butati. Tuhandeid paremaid tütreid on Hiina töölisteklass võitluses kapitali wastu kaotanud, kuid tulewad uued ja uued, kes meeleehtliku julgufega heitluse tormawad. Seda näitab Hiina kompartei arwuline ja omadusline kiire kasw ja ta mõju snur laienemine töörahwa seas.

Oles rewolutioonilist, kommunistlist naisliikumist metsifu terroriga nõrgendanud, püüab Kuomintang töötawaid naifi oma

mõrda saada, neid petta püüdes oma pealt näha revolutsiooniliste sõnakõltsudega. Loodi isegi „ühine väerind“ „revolutsioonilise“ kuomintagi naisliikumise ja kristliku naisliikumise wahel, et tagajärjekamalt kommunismi mõju kasvu vastu wõidelda. Kuid Hiina töötav naine ja

naistöoline teawad, et kodanluselt tal peale piitsa ja nalja midagi oodata pole, ja ei lasse end sellepärast kodanlikest nõrgutajatest petta. Proletaarne revolutsioon Hiinas wõidab kõigist Hiina ja rahwuswahelise kodanluse takistuspiiretest hoolimata.

Arsti mestlused

Walgewooluse põhjustest ja rawitsemisest

Paljud naised arwawad, et walgewoolus on harilik nähtus naistel, kes elawad suguelu. Arsti küsimusele — miks teie ei rawitse end walgewooluse pärast — saadakse sagedasti küsiw wastus:

„Kas walgewoolus on siis terwisele kahjulik nähtus? Mulle räägiti, et abi-elus olewatel naistel on alati walgewoolus“.

Niisugune mureta olek walgewooluse wastu näitab, kuiwõrd wõhikud on suurem jagu naisi suguelundite haigustes ja terwishoius.

Naisterahwa suguelundite limanaha niiske olek on loomulik nähtus, kui aga lima nii palju ilmub, et ta eristub wälja ja määrab pesu, nimetatakse seda eristust walgewooluseks.

Walgewoolus ei ole alati naiste suguelundite haiguse tunde märk. Näiteks raskejalgsuse ajal, iseäranis lõpu poole, suureneb tuntawalt walgewooluse eristus. Kuid see woolus ei ärrita nahka, on lõhnata ja tihti rõõsakoore sarnane.

Eristused raskejalgsuse ajal on seletatawad were suurema juurdewooluga naise suguelunditesse, mis tarwilik sünnitusteede ettewalmistamiseks.

Närwilistel naistel suureneb eristuse hulk suguosadest mitmesuguste üleelamiste puhul. Usu ekstaas (hullustusline waimustus), kaasakisku w muusika, rahuldamatada ehk liig sagedane suguelu kutsub esile eristuse (walgewooluse).

Peale selle wõib walgewoolus tekkida ka mõnesuguse üldise haiguse tagajärjel, waatamata sellele, kas naisterahwas elab suguelu wõi mitte, näiteks, wähereresuse juures, südame- ning

neeruhaiguste korral ja alalise kõhu kinnioleku puhul. See walgewoolus ei ole kardetaw, ta on lõhnata, läbipaistew ehk natuke walkjas, ei ärrita nahka, kuid, muidugi, kurnab organismi.

Täiesti teistsuguse iseloomu omandab walgewoolus, kui naiste suguelunditesse satuwad bakteriad (pisielukad), mis kutsuwad esile põletikulised muutused. Tõsi, tupe limanahk eristub ollust (piimahapet), mis loob ebasoodsad tingimused sinna sattunud bakteriate arenemiseks.

Peale selle elutseb terve naisterahwa tupe limanaha peal alaliselt teatud bakteria liik, kes takistab haigustoojate bakteriate arenemist. Kuid need tingimused wõiwad muutuda ja siis omandab walgewoolus kollaka wärwi, paha lõhna, ärritab nahka jne.

Tupe kaitse omadused wõiwad kahel teel rikutud saada: kas muutub tupe eristuse keemiline koosseis, näiteks suhkruhaiguse puhul, kui organismis on wähe happeid, ehk haiguste tagajärjel kaotab tupp kaitseomadused, milles suguelunditesse sattunud haigustooja mürgine bakteria süüdlane on.

Sagedamini on naiste suguelundite poletikulistes muutustes pisielukas-gonokokk süüdlane, kes tekitab tripperi. Selle haiguse külgehakkamine sünnib peaaegu erandita suguelu kaudu, kuid juhtub ka tripperi eristusest mustaks saanud pesu kaudu ehk wanni läbi, kus ta wõib elutseda päew ja rohkem.

Tripperi juures kannab walgewoolus mäda iseloomu, teda eristub palju ja ärritab wäga nahka.

Et walgewoolus mäda iseloomu kannab, näitab see, et ta tekib surnud ku-

dedest, näiteks peale abordi, kui emakasse jääwad loodekatte tükikesed ja sinna mädabakteerid tungiwad. Pahasti lõhnaw walgewoolus ilmub ka mädapaisete lahtipuhkemisel (wähk).

Pisielukad, iseäranis gonokokid, satudes naisterahwa suguelunditesse, kutsuwad esile põletiku, esiteks tupes ja hiljem sügawamates osades: emaka kaelas, emakas ning munasarjas, ja kõigil nende haiguste juures eristub walgewoolust.

Naisterahwa suguelundite põletik pole alati bakteria sünnitus. Mõned tööalad, mis nõuawad suurt füüsilist jõupingutust, kus keha kaua ebaloomulikus seisukorras peab wiibima ja tolmune ehk keemilistest ollustest must õhk (tubakatoim, fosfor, seatina, wärwid), kutsuwad

esile alalise were tungilolemise suguelundetes. Selle tagajärjeks on alaline eristumine — walgewoolus (suguelundite põletik).

Kui naisterahwal, kes töötab niisugustes tingimistes, peale sünnituse haaw õmblemata jäi, siis eristub iseäranis palju walgewoolust, sest et kahjulikud ollused kergesti haawa satuwad.

Nii näeme, et walgewoolus on tihti alles algawa wõi kroonilise haiguse tunnendamärk. Naisterahwa suguelundite haiguse, mille juures ilmub walgewoolus, wõiwad weel esile kutsuda mitmesugused põhjused, alates külmetamisest ja lõpetades töötingimistega.

Mis waja teha selleks, et walgewoolust ei oleks ja kuidas teda arstida, sellest järgmises numbris. P. Elmanowitsch

Sõnumid

Kõwendame fidet linna ja maa wahel!

Leineri (Nowofelje raioon, Bihkwa ringkond) naisdelegaatide grupp töötab launis rahuloldawalt. Delegaatideks on teenijad, kehwikud ja teadmikud. Delegaadid ja ka teised seltsilised wõtawad kohaliku nõutogu tööst ja laenu laialilaotamisest osa. Mõõdunud talwel töötas poliitring. 1928. a. oli Leningradi komulitkooli ja talunaisterahwaste wahel sibe-pidu, millest ka Leineri delegaadid osa wõtsid. Leineri

asunduse delegaatidele pakkus see wäljajõit suurt hurwi. Nad said teada, kuidas elawad nende seltsilised linnas ja maal. Misugused puudused on naiste töös ja kuidas neid kõrvaldada. Soowitaw on, et ka käesolewal aastal niisugune sibe-pidu korraldataks, mis tõesti töötamiseks tõuget annab ja linna ja maa naisproletaarlaste wahelist fidet kindlustab.

S. A.

Lasteaed „Koidus“

Koidu kommuunast, Böhja-Kaulaasias, on lugejad juba mõndagi kuulnud ja lugevad, sellepärast puudutau ainult wiimase aja tähtsamaid filmapilte „Koidus“. Suuremaks sündmuseks wõib lugeda „Koidu“ ühinemist „Diiwo“ kommuunaga, mis Smolenski kubermangust maapuuduse tõttu ümber ajus. Kommuunas on praegu umbes 150 liiget, nendest õpib Tööliste Fakulteedis, tehnikumides ja kõrgemates õpeajutustes Leningradis ja Moskwas 9 inimest. Peale selle on mitu noort II-se

astme ja talurahwa noorsoo koolis. Kooliealised lapsed on wiimastel aastail eesti kooli puudusel wene I-se astme koolis õppinud, mis asub 1½ wersta kommuunast eemal. Käesolewal aastal kawatseti kommuunas uuesti eesti kooli awada.

Ligi 2 aastat puudus „Koidus“ lasteaed ja plats, sest et lapsti wähe oli. Kuid „Diiwo“ kommuuna ühinemisega suurenes eelkooliealiste laste arw ja selle tõttu awatigi mõõdunud kewadel, maikul, seal lasteplats 17-laplega (1½ a. lüüsi

M. Gorki Saffno asunduse — Bronnitsja kreisi — pioneeride hulgas

9 a. wanad), mida hakkas juhutama kommunaaride poolt väljaeraldatud noorteühingu liige. Algul oli tal raske töötada, sest puudusid sellekohased teadmised. Kuid suve waheajal sõitsid kommuuna liikmed, Eesti Pedagoogika Tehnikumi õpilased, koju ja hakkasid sel alal tööle.

Platši juhatajatel tuli töötada 12—13 tundi päewas. Platšil loodi kindel kord. Lapsi sõbdeti neli korda päewas. Toiduainete ja mänguasjadega varustas platši kommuuna. Suwe jooksul omandasid lapsed teadmisi terwishoiu alalt, õppisid ühiselt töötama ja üksteist aitama. Pedagoogilise töö alal korraldati etskursioone põllule, wene külasse ja linna, millest wiimane kauaks ajaks lastele meele jääb, ning loodi ka sibe linna ja lasteaia wahel.

Et plats alalifeks jääks, selleks eraldati agaramatest naisseftilistest 2 kommuuna liiget, kes õpilaste ärasõitmise puhul jäid tööd jatkama. Üks neist töötab sõimeealiste lastega (0—3 aastani), teine eelkooliealistega (3—8 a.). Suwise töö lõpul korraldati laste-pidu, kus lapsed oma ettepannetega esinesid.

Alaline lastesõim ja aed on „Koidus“ väga tarwiline. Iga kommuuna liige, partei ja ühiskondlised organisatsioonid peawad eriti selle peale rõhku panema, et laste kollektiivne kaswatamine ei katteks. Seda enam, et eelkooli kultuurisõjakäit käesolewal ajal alaliste lasteasutuste kindlustamise, eriti ühismajapidamistes, eesmärgiks seab.

Dpillane

Walime uued delegaadid!

Zoomowa asundus asub kõige lähemast raudteest 40 kilomeetrit kaugel. Suurem

osa elanikke on tehwitub ja keshmitub, kuid leidub ka kulakuid. Uju mõju on

kaunis sunr. Iseäranis agaralt töötab baptistide rühm, kellel 13 liiget ja 11 poolehoidjat on. Viimasel ajal on siiski nende mõju nõrgenemist märgata.

Naisdelegaadid on juba 1926. aastast saadik olemas, kuid siamaani ei ole nad midagi ära teinud. Nüüd on nad kõik ununenud ehk nii öelda „välja surunud“. Ka lugemistuba ei ole katsunud neid uuesti ellu kutsuda, olgugi et sel alal laialdane tööpõld ees seisab. Naised on suuremalt osalt usu kütetes ja poliitiliselt täiesti kirjaostamatud. Kui palju nad

ülbse kirja tunnewad, see on küsimus! Nende harimiseks ei ole aga mingifugust ringi olemas. Talwel korraldas Leningradi kommunistiline üliksool paaripäevase koosoleku-ekskursiooni, kust ka Loomowo naistejaadik osa pidi võtma, et siis teistele juhatajaks olla. Kuid loomowlased arvasid „paremaks“ oma saadikut mitte saata.

Neg oleks juba tööle hakata. Tarnis kiireks korras uued delegaadid walida ja tegewust alustada. Kas tahate tõesti ajast maha jääda. Lugemistoa juhataja, sinu kohus on algatust teha! Ohakas

Rohkem rõhku pioneeride töö peale!

Loshitowo külas (Nowgorodi ringkonnas ja raionis) töötasid käesolewa aasta suwel Leningradi D.N.W.P.K. praktikanti poliithariduse töö alal.

1928. a. saadik töötab seal pioneeride rühm. Rühmas on 15 last. Kuid pioneeride tööd ei ole weel heale järjele suudetud seada sellepärast, et puudub otsekohtene pioneeride juhataja. El. Pähtelil, kes neid juhatab, on parteiliinis ja naisdelegaatide hulgas palju tööd ja sellepärast ei saa ta pioneeride hulgas küllalt energiliselt töötada. Kuid pioneeride tööd võiks siin väga hästi edeneda, kui kindel distsipliin maksa saaks pandud.

Mina wiisin pioneeridega läbi kaks koosolekut ja kuus spordiharjutust. Peale selle astusime ka spordipidul välja. Seal on mitu pioneeride-ealist last, kuid wanemad ei luba neil pioneeride rühma astuda. Sest wanemad on usutõidikutest kinni ja loewad seda suureks „paheks“ kui nende lapsed pioneeride rühma astuvad.

Muudugi on wanemad selles küsimuses walearmamisel, sest pioneeride organisatsioon õpetab lapsi elust aru saama, distsiplineerib neid ja annab neile wastawa kaswatuse. Sellepärast peaks iga wanem lubama oma lapsel pioneeride rühma astuda.

Praktikant E. Parts

Pioneerid tehwtalupoja väljal heinu riisumas

Kultuurõjakäit koolieelse kaswatusel alal

Kultuurõjakäit koolieelse kaswatusel alal algas hullade ettepanekul juulikuul käesolewal aastal.

Misjõgune eesmärk on kultuurõja käigul koolieelse kaswatusel alal? Tema eesmärgiks on eestkätt laiendada kaswatusasutuste wõrku, kindlustada suwiseid lasteplatse ning stubasid, s.o. et nad alalisteks lasteaedadeks jääks. Eriti tuleb seda teha suuritõstuse raioonides, nõukogude- ja kollektiivmajapidamistes ning põllumajanduse kommunades, kus suurelt osalt naisfeltfiliste töõjõudu tarwitatakse, sest seal, kus lapsi weel kaswatusasutustes ei ole koondatud, takistawad nad emade kultuurtafapinna ja töõwiljakuse tõstmist. Kuna meil aga tarwis on wiie aasta majandusplaani teostada ja koolieelsete kaswatusasutuste wõrku laiendada, mis ka üks oja plaanist on, siis ei tohi seda kahe silma wahel jätta.

Braegu on kaswatusasutuste wõrk weel

wäga wäike, näit. on Nõukogude Liidus ligi 12 miljoni eelkooliealisi lapsi, neist aga kaswatusasutustes kõigest 0,58%. See arw peab iga arusaaja feltfilise töõle kihutama, et sellega koolieelset töõd tõsta. Samuti seab kultuurõjakäit koolieelse kaswatusel alal ka perekonnas lastekaswatusel küsimuse üles, nagu alkoholi jootmise kahjulikkus lastele, petsmise ja sõimamise pahad küljed, terwishoiu eest hoolitsemine, kohaste mangukannide ja raamatute muretsemine, riietamine jne. Praktika näitab, et kõigest sellest wõib ja peab iga mees- ja naisfeltfiline, töõline kui ka talunaine ja talumees oja wõtma, s.o. järeluurima laste seisukorda perekonnas, et sellega waeste ja kehwikute lastele abiks olla.

Kõik töõle, wiie aasta majandusplaani läbi wiima! Ei tohi olla ühtegi ühis- majapidamist, kus laste kollektiivne kaswatus puudub.

L. Kert

Rõõkem aktiivjuht!

Banatowi asunduse (Armanwiri ringkonnas, Põhja-Kaukaasias) naisfeltfilised wõtawad ühiskonnatõõst kaunis agaralt oja. Peaaegu kõik naised telliwad ajakirja

„Naistöoline ja talunaisterahwas“. 34 talu peale käib 20 eksemplari. Külatõõsolekuteest ja hoogtõõde läbiwiimiseft wõtawad naised niifamati oja kui mehedki.

Ushim - S'ade,

Usterbeidshani profurõri abi ja SNWLiidu
tefttäidesaatelomitee liige

Jääb ainult soowida, et tulewal aastal igasfe talusse „Naistöoline ja talunaisterahwas“ käits. Riisamuti tuleks naistel ka joomise wastu mõitlema hakata, sest Banatowi asunduse mehed on üle Armaswiri ringkonna kuulsad joomamehed. Sel-

leks, et Banatowi naiseltfiliste töö roh-tem wiljatam oleks, tuleks neil Leningra- dis töötawa naisterahwaste kehtsibe bü- rooga sibe luua, kust nad töötamiseks tar- wiks näpunäiteid saaks.

Talunaine

„Esinaised“ naisringi tegewusele kaikaid kodarate wahel loopimas

(Sulewi asundus, Abhaasias)

Talupoegade klubi juures asuw naisring korraldas pidu ja korjanduse. Sisse tuli umbes 200 rubla, mis Talurahwa klubi kassasse jäi. Selle rahaga taheti klubi juure lastetuba asutada, kus lapsed pidude ja muude kooswiibimiste ajal üheskoos mängiksid ja puhkaksid, et emad saaksid wabamalt hingata.

Kui naisringi esitaja klubi esinaisalst Auette Keiljanilt lastele aluskottide ost- miseks raha läks küsima, siis anti küll raha, kuid tähendati kohe, et see olgu wiimane kord naistel klubilt raha nuruda. Klubi wäljaminekud olla niigi suured.

Milleks sarnane arusaamatus? Kas A. Keiljan ei tea, et see naisringi enese kogu- tud raha oli ja siin mingisuguse armu- anniga tegemist ei olnud?

Muidugi teada, asi ei seisja mitte selles rahas, waid selles, et A. Keiljan ülbse seda ei jalli, et lehwematel talunaisstel ka võimalus awaneb klubi- ja ühistonnatööst aktiiviselt osa wõtta.

Naised, meie peame ise weel aktiivise- mad olema ja klubi juhatuselt sarnased „esinaised“ minema kihutama, kes naiste- rahwa wabanemisele takistusi püüawad teha.

Nalsseltsiline

Kodused juhatused

Mõnda toorestoidu tarwitamisest

Uuem wool toitmises soowitab toitaineid niimisi tarwitada, kuidas loodus nad meile annab, tähendab, tarwitada puu-, keedu- ja aiawilja võimalikult palju toorelt (liha ja kala me siin ei käsita, kuigi leidub rahwaid, kes ka neid aineid toorelt sööwad). Mõnelpool wälismail on see toitmisiwi wiimastel aastatel suure poole- hoiu osaliseks saanud. Keetmata ja küpse- tamata toite tarwitatakse peresondades, haigemajades ja söögimajades.

Miks eelistatakse keetmata toite?

Toitainetes sel kujul, nagu saame nad loodusest, on toitwad ollused kõige kasu- litumas, kõige wäärtuslikumas olekus. Kuumutamise, igasugune keetmine ja küpse-

tamine teeb nad alawäärtulikuks, wähen- dab nende toitwat mõju, neile jääb ainult toitew omadus. Seepärast, mida enam toite keedetakse, seda enam neid ka waja- takse. See omatorda mõjub rasedawalt, ülekoormawalt seedimis- ja teistele elun- ditele ning teeb toitmise kallimaks. Siin võib tuua palju näiteid igapäewasest elust: mõni päew walmistatakse toit kella 2-ks ja süüakse ka kell kaks, mõni päew wal- mistatakse samasugune lõuna ka kella 2-ks, aga mõningatel põhjusel süüakse lõunat alles kell 4. Sellejuures on märgata järgmist: mõnel päewal tundub lõuna maitselt halvem, süüakse rohkem, ja toit ei rahulda, ka nõnda nagu tarwis, ning uus nälgatunne tuleb warem esile. Mui- dugi peawad ka muud tingimised nagu töö, meeleolu jne täpselt samad olema,

eni eelmisel päeval. Selle põhjus seisab nimelt selles, et soojas seisuses ei olnud toidud omaduselt enam endised, palju aineid oli kõrge temperatuuri mõjul ala väärtuslisteks muutunud.

Päikefepaistel kasvades kogub taimedesse munawalget, rasva, tärklisi, suhkrut, vitamiine (komplektiinid), mineraalaineid sarnases olekus, sarnases vahelkorras, et neil on eluline mõju, terwendav omadus ja nendesse on põimitud ka päikese energia. Keetmine aga hävitab ära osa neist ainetest, näiteks, vitamiinid. Mineraalained ei vähene otstarbekohaselt kuumutamisel (aurutamisel), kuid nad muutuvad omaduse poolest. Ühe sõnaga — toidu eluline mõju väheneb seda rohkem, mida kauem keedetakse. Kui toita väikseid lapsi kauemat aega keedetud piimaga, jääb nende kasv ja arenemine aeglaseks, nad jäävad haigeks. Kui toita täiskasvanuid ainult foolatud, kuiwatatud toitainetega, igasuguste konserve ja saiajahuga, siis nõrgenevad ka nemad ja jäävad haigeks. Restab sarnane toitmine kaua, siis järgneb surm. Sarnastel juhustel osutab jällegi kõige paremaks arstimisvahendiks toores puu- ja toores aiavili, sellest väljapressitud mahl, mis iseäi ka siis terwendavalt mõjuvad, kui neid ka vahel ajal määril ning lühikest aega tarvitada. Täheandame veel kord, et rohke liha söömine ja ebaotstarbekohaselt valmistatud teised toidained tekitavad aastate vältel raskeid haigusi ja viivad enneaegu hauda. On väga palju üle 35—40—45 eluaasta vanuseid inimesi, kes mingisugust raskeid haigusi, nagu maffas, neeru-, südamet-, mao-, verehaigused, närvilist peavalu, vähja ja teisi haigusi põevad. Kuid väga sageli on nende raskeid haiguste põhjusel ebaotstarbekohane toitainete valik ja toidu valmistamine.

Mis suguseid toitaineid tuleks meie oludes toorelt tarvitada?

Meie aia- ja metsasaaduseid: maasikaid, wabarnaid, mustikaid, sõstraid, karusmarju, pohlaid, kirse, ploome, õunu, pirne, kurke, (kõrvitsaid), tomaate, lehtsalatit, spinatit, kapsaid, sibulaid, (küüslauku, murulauku)

peterselle, porgandeid, peete, rõikaid, kaalikaid, sellereid, noori erineid. Peale nende tarvitavad toorestoidusõbbad veel pähklaid, mandleid, mett, koort, piima, teravilja — jämeda jahuna või helbetena, või pressitud tangudena. Schweitzi arst Dr. Bricher-Benner, üks tänapäeva aegedamatest toorestoidu tarvitamise õhutajatest, kirjutab selle toitmisviisi kohta järgmist:

„Päikesejõutoiduks tahaksin nimetada neid puhtaid, mitte tule, mitte vees leotamise mõjul alaväärtuslikuks muudetud toite, seda jõuallikat nõrkadele, seda nägematut, kuid siiski mõjuvat terwendamisabinõu haigetele, seda vajalikku kaitsjat tervele, seda tervele hammaste, tegewusvõimeliste seedimiselundite, puhta, terve naha alahoidjat, seda mõjuvat abinõu haiguste eemaldamiseks.

Need on ained täis elujõudu, mis paremini toidavad ja kosutavad, edendavad, elustavad tudesid, puhastavad verd, heidavad kehast välja mürgid ja bakteriaid“.

Et tooretoit vajalik, seda tunneb laps instinktiivselt, laps, kelle maitse võrkudest, alkoholist jne rikkumata. Waadake ainult, millise häameelega ta närib toorest porrandit, kaalikat või kapsajuurikat.

Kui juurel määril on võimalik tooretoitu meie oludes tarvitada?

Ainult meil kasvavate taimede tooretoiduga on meie kliimas täiesti võimalik elada. Kuid siiski sooviksime, et meie inimesed tooretoitudega harjuskid, hakkaksid temast lugu pidama ja teda hindama. Suvel ja sügisel peaksite võimalikult palju aineid toorelt tarvitama, vähemalt igal sügisajal midagi toorelt sööma. Talvel ja kevadel peaksite tarvitama üks-kaks korda päevas tooretoitu. Tõsi, mõni inimene ei kannata tooreid toitaineid või üksikuid aineid toorelt, näiteks õunu, maasikaid jne, kuid sarnaseid juhtumisi on vähe, sageli on see aga haiglane nähtus, mida peab arst kindlaks tegema.

Üksikud juhtnöörid toore- toidu tarvitamiseks

Toorestoiduga peab aegamööda harjuma. Algul ei tule seda mitte suurel hulgal tarvitada, see võib kogu asemel tõsist kahju tuua. Marju, puuwilja ja aiawilja, kui nad kõrgel kasvavad ja kui meie ise nad korjavad, või teame, et seda teinud terve ja puhas inimene, võime tarvitada pesemata, sest päiksepaistel kasvunud viljad on alati baktereiatest vabad. On viljad kasvunud aga maa lähedal, näiteks maasikad, salat, spinat jne, või oleme need ostnud turult või mujalt, ning teame, et nad enne käest kätte on käinud jne, siis peame nad hoollega läbi mitme wee ära loputama. Loputamiseveele, vähemalt esimesele, on soovitatav natuke keedusoola (10%), sidrunihaput või äädikat juure lisada. On liikumas hakkvaid haigusi, nagu: soetõbi, kõhutõbi jne, siis peab ostetud toore aiawilja tarvitamisega eriti ettevaatlik olema. Tooretoidu söömise ajal ja kohe peale selle ei tohi wett juua. Üsde on joomine selle juures kahjulik. Toored toitained tulewad suus hästi läbi pureda. Bastasel korral esinewad seedimisrasked. Väga palju tooreid toitaineid tehakse enne tarvitamist kas masinate või riivide abil puruks. Tooretoite peab sööma kohe pärast valmistamist, muidu muutuvad nad weisiks, wärwilt inetuks ning maitfelt halvaks. Igasugused würtsid, nagu: pipar, sinep, äädik, rohke soola tarvitamine jne on tooretoidu valmistamisel keelatud, nende asemel tuleb tarvitada ohtralt sibulat, küüslauku, tilli, peterelligilehti ja mädasõigast.

Kuidas tarvitada toit- aineid toorelt?

Walminud marju ja puuwilja on kõige parem ilma ettevalmistuseta tarvitada. Marju süüakse wähese suhkruga ja piimaga. Keetmata marja- ja puuwiljakompotti valmistatakse järgmiselt: marjadest pressitakse wälja mahla, kui tarwis, lisatakse juure wett ja ka wähese suhkrut. Toored marjad ja puuwiljatükikesed asetatakse waagnale või muu nõu sisse ja tõstetakse natuke mahla peale.

Kõhsem on valmistada niiviisi puuwilja, näiteks: poolitatud ploome sõstramahtlas, pirni- või õunatükke maasikas, wabarna- või pohlamahlas, kirse mõnes teises mahlas jne. Ülewalatawale mahlale võib ka wähese shelatini (talaktimi) juure lisada. Sel wiisil saame toore puuwilja tarretise.

Aiawiljadest on kõige lihtsam tomatija kurgisalat, mis valmistatakse enne lauale panemist. Noori, õhukesed koorega kurke ei ole tarwis toorida. Tomateid on parem pikuti katti lõigata. Maitseainetest tarvitatakse meil harilikult soola, kuid parem ja terwislikum on süüa neid koguni ilma soolata. Kurkidele võib lisada tillilehti, ja kui võimalik, ka sidrunimahla, tomatitele sibulat. Üldse soovitatakse tarvitada ohtralt toorest sibulat maitseainena ning toitainena. Küüslauk on samuti väga hea — wähesel määral tarvitades pole ta sugugi nii wastik. Tomati- ja kurgilõikeid võib ka ühes kausis lauale panna. Väga hästi sobib kurk, tomat ja sibul üheskoos, eriti õhtusöögiks. Nende lõigud asetatakse üksteise peale, näiteks: kurk, tomat ja sibul, või: tomat, sibul ja kurk jne. Kaunistatult tilli- või peterelligilehestega on sarnane tooretoidu waagen väga isuäratav.

Samuti kui kurki, serweeritakse ka rõigast, soovikorral koort või haput piima juure lisades. Toorest porgandit, peeti, sellerit, kapsast antakse lauale riivitult, juure lisades sidrunimahla ja natuke riivitud sibulat. Võib tarvitada ka söögikli eht koort. Riivitud kapsast on hea enne maitseainete juurelisamist hoida wähese aega tuge wajuti all: kapsad pannakse kausi, taldril peale ning sellele kaaluwiht, kivi või midagi muud wajutiseks.

Toorest aiawilja tarvitatakse ka keedetud toitude toitewäärtuse tõstmiseks — piimasuppidele ja putruks, ka kartulipudrule lisatakse just enne söömist riivitud puuwilja, hakitud spinatit juure. Lihasuppidele tarvitatakse ohtralt tilli ja peterelligilehti. Pannkoogi taigale segatakse enne küpsetamist spinatit, porgandit, tomateid jne juure. Selpoolnimetatud põhjustel tuleks igasugustele aiawiljaroogadele, tükidele jne võimaluse järele alati toorest aiawilja juure lisada.

H. Pöögelmann

Klassiööitluse ajalugu

Wenemaa ja Eesti töölisteliikumine 19. sajandist meieajani.

Hind 1 rbl. 25 kop.

Tellimiseaadress: Ленинград 31. Ул. 3-го Июля № 48. „Кюльвая“

J. Anwelt

Lenini partei ja trotskistid

42 lehekülge. — Hind 40 kop.

Tellige „Külwajast“: Ленинград 31, улица 3-го Июля (б. Садовая) № 48.

JUHAN MADARIK

„RIIGIKUKUTAJAD“

ROMAAN.

(Rewolutsioonitegelaste põrandaalusest elust Eestis.)

224 lehekülge. — Hind 1 rbl. 50 kop.

Tellimised saatke järgm. aadr.: Ленинград 31, ул. 3-го Июля № 48.

[Изд. „КЮЛЬВАЯ“.

Kommunistlise Internatsionaali programm

Wastu wõetud VI kongressil 1. septembril 1928 Moskwas.

94 lehekülge.

Hind 50 kop.

Tellige „KÜLWAJAST“

S i s u

	Lhk
Delegaatide ümberwalimisteks külas	1
14. oktoober — kollektiiviseerimise päew	3
Küla sotsialistline ümberkorraldus ja talunaine	4
Mis sünnib Hiina piiril?	5
Aitame kõik maa industrialiseerimisele kaasa	6
Lukirjandus:	
L. Brutus — Punane niidike	7
Wälismaalt:	
Walge Eesti naiste-ajakirjandus	11
Töötawate naiste olukord Hiinas	13
Arsti wastlused:	
Walgewooluse põhjustest ja rawitsemisest	15
Sõnumid:	
Kõwendame sidet linna ja maa wahel!	16
Lasteaed „Koidus“	16
Walime uued delegaadid!	17
Rohkem rõhku pioneeride töö peale!	18
Kultuursõjakäik koolieelse kaswatuse alal	19
Rohkem aktiivsust!	19
„Esinaised“ naisringi tegewusele kõikaid kodarate wahel loopimas	20
Kodused juhatused:	
Mõnda toorestoidu tarwitamisest	20
Lõigete wahendamise ja suurendamise	23

37687

Hind 25 kop.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR